

Asia: VN/10384/2019 VM212:00/2018

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Yhdistys

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämisprojekteissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Kotiseutuliitto pitää hyvänä valtionavustuskäytäntöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamista. Uudet yhdenmukaiset verkkopalvelut virtaviivaistavat eri hallinnonalojen avustustoimintaa ja tekevät sitä myös avoimemmaksi ja läpinäkyvämmäksi. Ehkä myös monialainen ja eri hallinnonalojen rajat ylittävä (hanke)yhteistyö on jatkossa helpommin mahdollista tarkoituksenmukaisella tavalla ja eri toimijoiden vahvuuksia ja asiantuntemusta hyödyntäen.

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuotonjakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Kotiseutuliitto kannattaa viranomaisten ja järjestöjen yhteissuunnittelua tavoitteiden, vaikuttavuuden, määrällisten ja laadullisten mittareiden kehittämisen sekä yhteiskunnallisten päämäärien osalta. Ennakoitavuuden ja jatkuvuuden vahvistaminen auttaa kaikkia toimijoita menestymään paremmin alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Samalla on syytä todeta, että on haastavaa luoda toimivat ja oikeita asioita mittaavat yhteismitalliset mittaristot erikokoisille ja erilaisia toimia toteuttaville tahoille. Kotiseutuliitto pitää tärkeänä sekä määrällisten että laadullisten mittarien kehittämistä. On myös selvää, että vaikuttavuuden aikaansaaminen vaatii pitkäjänteistä työtä, ja usein vaikutukset tulevatkin näkyviksi vasta pidemmän ajanjakson kuluessa.

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspolitiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

Valtionavustustoimintaan liittyvien toimielinten ja tehtävien yhdenmukaistaminen on Kotiseutuliiton mielestä kannatettavaa. Myös viestinnän ja vuorovaikutuksen lisääminen on erittäin tärkeää. Mahdollisuus olla mukana valmistelutyössä sekä lausuntojen ja kuulemisten oikea-aikaisuus vahvistavat järjestöjen osallisuutta valtionavustustoiminnan kehittämisessä. On tärkeää varmistaa, että viestintä on kaksisuuntaista, ei vain viranomaisilta järjestöjen suuntaan vaan myös toisin päin.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään. Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuotonjakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

Monien muiden lausunnonantajien tapaan myös Kotiseutuliitto toteaa, että käytäntöjen yhdenmukaistaminen on kannatettavaa. Toimintaympäristön nopeat muutokset ja kansalaistoiminnan trendit tuovat usein haasteita myös järjestöjen taloudelliselle toimintavarmuudelle.

Samaan aikaan on huolehdittava siitä, että hyvät käytännöt säilyvät eikä valtionavustuksia saavien yhteisöjen asema heikkene.

Kotiseutuliiton mielestä on tärkeää pitää mahdolliset omarahoitusvaatimukset kohtuullisina.

Lisäksi on tärkeää sallia järjestön oman varainhankinnan kehittäminen ilman että se vaarantaa julkisen rahoituksen saamista täysimääräisenä. Järjestöjen vakaa talous ja oma varainhankinta

mahdollistavat parhaiten myös niiden vaikuttavan toiminnan ja valtionavustuksilla aikaansaavat vaikuttavat tulokset.

Suomen Kotiseutuliitto on paitsi valtionavustusten saaja, myös yksi niistä organisaatioista, jotka jakavat itse avustuksia valtion määrärahasta edelleen (vuosittaiset seurantalojen korjausavustukset). Käytäntöjen yhdenmukaistamisessa on huomioitava myös tämän avustustoiminnan tulevaisuus. Siksi yhteissuunnittelu tuotonjakoministeriöiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää.

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuotonjakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

Kotiseutuliitto pitää ehdotusta hyvänä ja kannattaa lämpimästi toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteiden yhdenmukaistamista mahdollisuuksien mukaan ja järjestökentän moninaisuus huomioiden. Avoimuus ja yhdenvertainen kohtelu on kaikkien etu.

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuotonjakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Kotiseutuliiton mielestä kaksivuotisten yleisavustusten myöntäminen on kannatettava kehityssuunta. Hallinto kevenee ja talouden ennakoitavuus paranee. Jaamme myös järjestöjaoston näkemyksen siitä, että valtionavustusten myöntämistä pitäisi nopeuttaa. Tämä helpottaa järjestöjen alkuvuoden toimintaa.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuotonjakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuotonjakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Suomen Kotiseutuliitto on paitsi valtionavustusten saaja, myös yksi niistä organisaatioista, jotka jakavat avustuksia valtion määrärahasta edelleen (seurantalojen korjausavustukset). Toiminnan ja tulkintojen yhdenmukaistamisessa on huomioitava myös tämän toiminnan tulevaisuus. Siksi yhteissuunnittelu tuotonjakoministeriöiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Kannatamme avoimen, läpinäkyvän ja hyvän hallinnon periaatteita noudattavan toimintamallin yhteistä luomista.

Ehdotus 8: Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä.

Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuotonjakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

Kotiseutuliitto kannattaa ehdotusta lämpimästi. Ymmärryksen ja osaamisen lisääminen auttaa myös osaltaan suuntaamaan avustustoimintaa tärkeisiin yhteiskunnallisiin päämääriin. Järjestöille oikea-aikaisesti tarjottava neuvonta ja tuki sujuvoittaa hakuprosessia ja ennaltaehkäisee pulmatilanteita.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

Valtionavustuskäytäntöjen kehittäminen ja yhdenmukaistaminen lisää avoimuutta ja yhdenvertaisuutta. Yhteinen suunnittelutyö edunsaajien kanssa on jatkossakin tärkeää.

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

Valtionavustusten hakuaikojen ja -kriteerien mahdollisimman hyvä ennakointi helpottaa järjestöjen toiminnan suunnittelua. Varsinkin toistuvien hakujen osalta tämä voisi olla helpommin toteutettavissa kuin kertaluonteisten erityisavustusten kohdalla. Kotiseutuliitto on mielellään mukana yhteisessä suunnittelutyössä valtionavustustoiminnan kehittämiseksi.

Vanhatalo Riitta
Suomen Kotiseutuliitto